

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**



Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра всесвітньої історії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія мистецтва стародавнього світу

Рівень вищої освіти – перший (бакалавр)
Освітня програма 032 “Історія і археологія”
Спеціальність 032 “Історія і археологія”
Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
всесвітньої історії
протокол № 4 від 16 грудня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024

| 1. Загальна інформація | |
|---|---|
| Назва дисципліни | Історія мистецтва стародавнього світу |
| Викладач (-і) | Щербін Лілія Василівна, к. і. н., доцент |
| Контактний телефон викладача | |
| Е-mail викладача | lilia.scherbin@pnu.edu.ua |
| Формат дисципліни | Очний/заочний |
| Обсяг дисципліни | 3 кредити ЄКТС, 90 год. |
| Посилання на сайт дистанційного навчання | https://d-learn.pnu.edu.ua |
| Консультації | Четвер о 15.00. |
| 2. Анотація до навчальної дисципліни | |
| «Історія мистецтва стародавнього світу» охоплює вивчення витоків та розвитку мистецтва від первісної доби до пізньої античності. У рамках курсу розглядаються основні пам'ятки архітектури, скульптури, живопис таких цивілізацій, як Месопотамія, Єгипет, Греція, Рим, а також культури Стародавнього Сходу. Особлива увага приділяється стилістичним особливостям, технікам виконання, символіці та соціокультурному контексту мистецтва. | |
| 3. Мета та цілі навчальної дисципліни | |
| Мета викладання дисципліни: вивчення основних етапів розвитку мистецтва в стародавніх цивілізаціях, його стилістичними особливостями, функціями в суспільстві; центрів розвитку мистецтва стародавнього світу (від первісного суспільства до пізньої античності); сформувати уявлення про ключові художні стилі, жанри та техніки, що використовувалися в різні епохи та культурах; сприяти розумінню ролі мистецтва в суспільному, релігійному та політичному житті стародавніх цивілізацій; вивчення знакових пам'яток архітектури, скульптури, живопису та декоративно-ужиткового мистецтва різних культур (Єгипет, Месопотамія, Греція, Рим). | |
| 4. Програмні компетентності та результати навчання | |
| Пропонована дисципліна покликана розвинути наступні компетентності: | |
| Загальні компетентності: | |
| ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. | |
| ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. | |
| ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу. | |
| ЗК 4 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. | |
| ЗК 6. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел. | |
| ЗК 7. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми. | |
| ЗК 8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. | |
| ЗК 9. Здатність бути критичним і самокритичним | |
| Спеціальні компетентності: | |
| СК 1. Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності. | |
| СК 3. Усвідомлення соціальних функцій історика, розуміння можливості використання історії для досягнення політичних цілей, в тому числі наслідків зловживання історією. | |

СК 6. Здатність використовувати різні методи опрацювання історичних та археологічних джерел, зокрема інструментарій спеціальних історичних дисциплін, а також сучасні інформаційні технології для обробки історичних даних.

СК 8 Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.

СК 9. Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.

СК 10. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період або проблему.

ПРН 2. Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій та використовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 4. Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі.

ПРН 5. Вміти працювати з письмовими, речовими, етнографічними, усними, архівними та іншими історичними джерелами.

ПРН 6. Виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії.

ПРН 7. Розуміти і виявляти відмінності в історіописанні, поглядах на минуле представників різних епох та у різних контекстах.

ПРН 10. Застосовувати сучасні методики у процесі популяризації історії та археології, а також здійсненні різних видів діяльності.

ПРН 11. Здійснювати аналіз ситуацій з урахуванням історичного контексту та/або історичних передумов. ПРН 12. Здійснювати комунікацію з професійних питань з представниками наукових, громадських, релігійних і національно-культурних організацій і спільнот.

ПРН 14. Вміти акумулювати та поширювати кращий досвід професійної діяльності, інтегрувати досягнення інших наук для вирішення актуальних проблем історії та археології.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

| | |
|--------|----|
| лекції | 12 |
|--------|----|

| | |
|---|----|
| семінарські заняття / практичні / лабораторні | 18 |
|---|----|

| | |
|-------------------|----|
| самостійна робота | 60 |
|-------------------|----|

Ознаки навчальної дисципліни

| Семестр | Спеціальність | Курс (рік навчання) | Нормативний / вибірковий |
|---------|---------------------------|---------------------|--------------------------|
| 8 | 032 Історія та археологія | 4 | вибірковий |

Тематика навчальної дисципліни

| Тема | кількість год. | | |
|---|----------------|---------|-----------|
| | лекції | заняття | сам. роб. |
| Тема 1. Поняття і сутність мистецтва | | 2 | 8 |
| Тема 2. Доісторичне мистецтво | 2 | | 8 |
| Тема 3. Мистецтво Месопотамії. | | 2 | 8 |
| Тема 4. Мистецтво Давнього Єгипту | 2 | | 6 |
| Тема 5. Мистецтво стародавніх Китаю, Індії, Ірану | | 2 | 6 |
| Тема 6. Пам'ятки Крито-Мікенської культури. | 2 | 2 | 6 |
| Тема 7. Мистецтво античної Греції | 2 | 4 | 6 |

| | | | |
|----------------------------------|----|----|----|
| Тема 8. Мистецтво еллінізму | 2 | 2 | 6 |
| Тема 9. Мистецтво античного Риму | 2 | 4 | 6 |
| ЗАГ: | 12 | 18 | 60 |

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

| | |
|---|--|
| Загальна система оцінювання навчальної дисципліни | <p>Оцінювання дисципліни відбувається за 100-бальною системою. Підсумковий контроль рівня знань та успішності здобувачів відбувається у формі заліку. Підсумковий бал складається з суми підсумкового балу за семінарські заняття, балів за контрольну роботу і балів за індивідуальну роботу та в сукупності становить максимально 100 балів.</p> <p>Контроль самостійної роботи (КСР) у рамках теоретичного змістового модуля здійснюється у відповідні тижні шляхом тестувань. Оцінювання здійснюється відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 18 вересня 2024 р. №757).</p> |
| Вимоги до письмових робіт | <p>Написання письмової контрольної роботи є обов'язковим для виставлення підсумкової оцінки. У випадку, якщо здобувач не написав контрольну роботу, він вважається таким, що не виконав усіх видів робіт, що передбачаються навчальним планом за семестр з дисципліни. Контрольна робота включає: 25 тестових питань (по 2 бали за кожне питання).</p> |
| Семінарські заняття | <p>У ході поточного контролю здійснюється усне та письмове опитування з тем, передбачених для семінарських занять. Також здійснюється контроль самостійної роботи відповідно до визначеної тематики.</p> <p>На семінарському занятті діє такий принцип оцінювання:</p> <p>«відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;</p> <p>«добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;</p> <p>«задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;</p> |

| | |
|--|---|
| | «незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані. |
| Умови допуску до підсумкового контролю | Форма і терміни семестрового контролю визначаються навчальним планом. Здобувач (ка) допускається до підсумкового контролю за умови відпрацювання усіх «заборгованостей» і виконання усіх видів робіт, набору 50 і більше балів. |
| Підсумковий контроль | Форма підсумкового контролю – залік. Семестровий підсумковий контроль проводиться у формі заліку. Для того, щоб одержати залік, необхідно виконати всі види роботи і набрати не менше 50 балів. Підсумкова оцінка з навчально дисципліни розраховується як сума балів за роботу упродовж семестру і сумарно максимально становить 100 балів. |

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи:

Контрольна письмова робота має бути виконана на 9 семінарському занятті.

Академічна доброчесність:

Як викладач, так і здобувач, повинні дотримуватися «Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» та Кодексу честі ПНУ <https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/>
У випадку запозичених робіт, відсутності посилань на використані джерела, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування) викладач виставляє негативну оцінку та пропонує повторно виконати необхідний вид роботи.

Відвідування занять:

Відвідування занять та активна участь у роботі семінарів є обов'язковою умовою. Участь у семінарських заняттях може проходити у таких формах: виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії тощо.

Політика курсу передбачає перездачу усіх невиконаних завдань в силу запізнь на заняття або пропущених пар без поважних причин. За умови відсутності на лекції чи семінарському занятті, отримання негативної оцінки або ж невчасного виконання індивідуальної роботи визначений день для відпрацювання пропущених аудиторних занять, негативних оцінок та подачі індивідуальних робіт – четвер, 15.00 год.

Неформальна освіта: Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника».

8. Рекомендована література

Бойко Х. Клименок Т. Історія архітектури Стародавнього світу. Львів, 2021. 276 с.

Годж С. Коротка історія архітектури. Львів, 2024. 232 с.

Годж С. Коротка історія мистецтва. Львів, 2021. 224 с.

Пастуро М. Синій. Історія кольору. Київ, 2024. 216 с.

Тимофієнко В. І. Архітектура і монументальне мистецтво. Терміни і поняття. К.: Вид-во інституту проблем сучасного мистецтва, 2002. 472 с. Тимофієнко В. І. Нариси історії всесвітньої архітектури: в 4-х т. /за ред. В.І.Єжова. К.: КНУБА, 2000. Т.1. Архітектура Стародавнього світу. Кн. 1. 500 с.

Фартінг С. Історія Мистецтва. Від найдавніших часів до сьогодення. 2021. 576 с.

Philippe Jockey, « La sculpture antique, entre histoire de l'art et histoire des techniques : vers un renouveau historiographique et thématique », *Perspective* [En ligne], 1 | 2007, mis en ligne le 31 mars 2018, consulté le 21 avril 2025. URL : <http://journals.openedition.org/perspective/3715> ; DOI : <https://doi.org/10.4000/perspective.3715>

Інформаційні ресурси

1. Інститут історії України НАН України <https://history.org.ua/>
2. Наукова бібліотека ПНУ – <http://lib.pnu.edu.ua/>
3. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua/>

Викладач Щербін Л.В., доцент кафедри всесвітньої історії